

Hur jag skulle vilja försvinna I stället för ekorrhjulet: sex med okända

Filmversionen av Eli Levéns debutoman hette ”Nånting måste gå sönder”. 2014 den belönades med en Guldbagge. Nu är han tillbaka med ”Hur jag skulle vilja försvinna”. Foto: Magnus Liam Karlsson

Robin är ”en hora och en drinkare”, men också en författare, som söker underkastelse i såväl utanförskap och promiskuitet – som i språket. Carl-Johan Malmberg har läst Eli Levéns säregna, vackra och sparsamma roman.

Carl-Johan Malmberg

Publicerad 2020-09-30

Följ skribent Följer skribent

Stäng

**Dela artikeln:
I stället för ekorrhjulet: sex med okända**

Stäng

Hur jag skulle vilja försvinna

av Eli Levén
Prosa
Norstedts

192 s.

I Marcel Prousts "På spaning efter den tid som flytt" skymtar en madame Leroi helt

hastigt förbi. Hon har ett vidlyftigt erotiskt liv och man frågar henne hur hon ser på kärleken: "Kärleken?" svarade hon, 'den idkar jag ofta men jag talar aldrig om den.'" Jag tänker på madame Leroi när jag läser Eli Levéns nya roman "Hur jag skulle vilja försvinna". Robin, bokens jag och huvudperson, är både lik och motsatt madame Leroi: han ägnar sig ständigt åt sex i skiftande former, ofta promiskuöst och mest med män. Och han talar ständigt om det. Eller rättare: han skriver om det, i korta, dagboksliknande stycken. Robin är författare, men också "en hora och en drinkare", som någon säger om honom. I bokens första del, "Brooklyn", har Robin riskfyllda sexmöten med okända, inte sällan för pengar. Han går till en simhall efter en träff: "Vattnet i poolen är kallt. Känslan av att frivilligt ha blivit skändad gör mig upphetsad efteråt när jag känner min kropps begränsningar i vattnet". Nedstigande i smutsen, och uppstigandet ur den genom självreflektion, att utsätta sig och sedan dra sig in i sig själv, är en rytm i Robins liv. Att skriva blir ett renande men också ett klagörande: vem är jag? vad vill jag? Sex och skrivande blir delar i ett livsprojekt: nyfikenhetens.

Kropp och själ är ord som ständigt återkommer hos Robin. "Hur själen är kan ingen veta, den är först och främst ett förhållningssätt snarare än en substans", skriver han. Och långt senare, när han är tillbaka i sin hemstad Berlin: "Jag måste få tillåta mig att vara fri nu. Jag kommer alltid att ha erfarenheten att av att vara androgyn och min kropp tillåter mig fortfarande att välja det om jag vill. Jag tror jag är född som androgyn och om jag har en själ så är den en androgyns själ eller en kvinnas. Extasen i det homosexuella begäret begär att jag är någon annanstans och jag tror jag måste lyssna på det. Egentligen försöker jag väl vara mannen som jag själv begär." En nyvunnen klarhet?

"Hur jag skulle försvinna" är Eli Levéns andra bok efter debuten med den korta romanen "Du är rötterna som sover vid mina fötter och håller jorden på plats". Låt mig lufta en tanke, snudd på fördom: det är hos författare som skriver få och tunna böcker, Willy Kyrklund, Birgitta Trotzig, Anne-Marie Berglund, Mara Lee, och nu Eli Levén som vi hittar den viktigaste svenska prosan i modern tid. Orden hos denna sällsynta skara får en speciell tyngd, och mellanrummen mellan orden tillåts tala. Läsaren får tänka själv och dränks inte i ordmassor. Bladvändarens motsats.

Levéns debutbok om den tonårige Sebastian som söker sig själv genom en bild av den helige Sebastian genomborrad av pilar hade samma sparsamma, luftiga språk som hans nya roman, fast mjukare, vekare. En modern klassiker: att den inte tryckts om av förlaget är obegripligt. Där skildrades ett tonårsliv i förorts-Stockholm, med kompisar in i storstaden. En sexscen på Åhléns herrtoalett tillhör det äventyrliga, utåtriktade, i kontrast mot det inåtvända, själviakttagande. Om Robin i den nya boken är en vuxnare Sebastian kan man fundera över; han växlar på samma sätt mellan utlevelse och begrundan. Ser man de båda böckerna som en

diptyk kunde debutboken hetat "Hemma" och den nya boken "Ute i världen". Är Eli Levén själv Sebastian och Robin? Fast inför ingen av böckerna eller förlagets långa intervju med Levén på nätet tänker jag på kritikerklischen autofiktio.

Robin är 27 år, får vi veta. Att bli vuxen innebär förluster, om inte per automatik så sannolikt. Och Robin har förlorat Felix, en jämnårig ung man han älskat. Felix är bokens *du*. Enstaka stycken, ibland bara en insprängd mening, riktas till Felix. Det finns två slags *du*, ett där den tilltalade förväntas svara, ett annat där förhoppningen inte längre finns. Robins *du* är av det senare slaget. Felix är död, han har hoppat eller ramlat från ett fönster i Berlin. Hur var det mellan dem? Har Robin svikit Felix eller själv svikits? Vi vet inte, Robin grunnar på det. Först i mitten av boken blir Felix tydligare: "Du kom från Verona. Ditt hår var svart. Du tyckte om att lyssna på musik när du körde bil och din bästa vän S. Vi planerade att flytta till en lägenhet ihop."

Återhållet, ett slags gravskrift, just därför så starkt. Eli Levéns (och Robins) prosa saknar all övertalning och vädjan, all ömkan och självömkan. Den är saklig, och tätt poetisk, i oväntade övergångar. Där liknar den Marguerite Duras – Robin läser hennes "Lol V Steins hänförelse". Så är det, säger både Duras och Levén. Ett våld hos det obönhörliga kombineras med ömhet. Det konstaterande hos orden befriar när inget annat gör det.

Robin sörjer Felix, han vill lösgöra sig från minnet av honom: "Du står i vägen, jag ger mitt liv åt dig fortfarande. Jag kan inte gå vidare om jag inte ger dig en bok." Sorgen är *en* berättelsetråd, skrivandet är en annan. Och skrivandet föds – hos Robin och hos hans upphovsman – ur en mäktig litterär tradition: utanförskapets. Vi kan spåra den tillbaka till romantikens och symbolismens outsiders och dropouts, den sträcker sig fram till vår egen tid och är fortfarande fräsch, det visar Eli Levén. De Quincey, Nerval, Verlaine, Rimbaud, Genet, Thom Gunn – författare som levde i marginalernas London, Paris, New York, San Francisco, till synes planlöst men på samma gång målinriktat, med ett kluster av livsmål. Vilka? Jo, att vidga sinnena med droger och sex och möten med andra särtingar. Att utforska sig själv – och kanske omvandla sig till någon annan. Att överskrida kroppens och könets och den rationella tankens begränsningar. Och, inte minst, att skriva och skriva annorlunda. Livet som ett experiment. De språkliga uttrycken som tänjs.

Att stiga ut ur samhällets ekorrhjul av prestation-konsumtion och vilja leva utanför – och samtidigt ta plats i världen genom sin konst: sådan är paradoxen, *provokationen* hos outsiders. Robin läser inte oväntat Rimbauts "Sonett till ett rövhål", en fräck och virtuos dikt. Fast utan sådant tabusprängande skulle litteratur och bildkonst, musik och fotografi vara betydligt fattigare i våra dagar.

Outsidern som vitaliserar konsten och blir mottagen. Ett landmärke är när franska författare 1949 får fängelsedom mot hädaren, tjuven och bögen Jean Genet hävd. Robin läser "Tjuven och kärleken", Genets ömsintaste bok. Och han vill besöka sångerskan Nicos grav på Berlins Friedhof Grunewald – en anknytning till Andy Warhols Factory, Lou Reed och Velvet Underground. Och för mig blir att läsa "Hur jag skulle vilja försvinna" som att tänka mig bildtexter till fotografierna i Moderna Muséets blommiga Warholkatalog från 1968: att få veta vad som sker i allt det magiska grå och vilka personerna i bilderna är.

Och drömmen om att försvinna i boktiteln? Ja, också den är en del av utanförskapet, De Quinceys opium, Rimbauts Afrika, Verlaines absint, Genets hemlöshet. Men den har också andra rötter: i den religiösa mystiken. Att få underkasta sig något större, utplåna sig som individ, att bli tagen, tagen i bruk – det är Robins dröm. Också skrivandet kan vara en form

av det, när orden inte bara beskriver utan förmår förvandla världen. Och det gör Eli Levén här: till något mycket säreget och mycket vackert.